

Olivia Sasse

**”ON HYVIN VAIKEA KUNNIOITTA
SEKSITYÖLÄISIÄ”**

Kriittinen diskurssianalyysi seksityökeskustelusta de-
kriminalisointialoitteen valossa

TIIVISTELMÄ

Olivia Sasse: ”On hyvin vaikea kunnioittaa seksityöläisiä”: Kriittinen diskurssianalyysi seksityökeskustelusta dekriminointialoitteen valossa

Kandidaatintyö

Tampereen yliopisto

Yhteiskuntatutkimuksen tutkinto-ohjelma

Tammikuu 2025

Tämän tutkielman tarkoituksena on tarkastella seksityöhön liittyviä diskursseja Ylen artikkelin kommenttipalstalla ”Oikeus työhön” -kansalaisaloitteen valossa. Kansalaisaloitteen tavoitteena oli seksityön dekriminointi ja seksityöntekijöiden aseman parantaminen, mikä herätti laajaa julkista keskustelua. Tutkielman tavoitteena on selvittää, minkälaisia puhetapoja seksityöhön liittyen aineistossa esiintyy ja kuinka ne heijastavat yhteiskunnallisia valtarakenteita. Aihe on tärkeä, sillä seksityöstä on käyty tänä vuonna runsaasti keskustelua, joka on usein polarisoitunutta ja leimaavaa. Lisäksi seksityöntekijöiden oma ääni jää heidän asemaansa koskevilla keskusteluilla vähäiselle huomiolle.

Tutkielman aineisto koostuu Ylen seksityötä käsittelevän artikkelin 184 kommentista, jotka analysoidaan kriittisen diskurssianalyysin (CDA) avulla feminististen teorioiden, erityisesti radikaalifeminismin ja seksiposiitiivisen feminismin, kehyksessä. Analyysin tuloksena aineistosta erottuu neljä päädiskurssia: riskidiskurssi, moraalidiskurssi, dekriminointidiskurssi ja talousdiskurssi. Riskidiskurssi keskittyy seksityön vaarojen korostamiseen ja uhrinarratiiviin, moraalidiskurssi käsittelee seksityön moraalisia ulottuvuuksia ja huolta yhteiskunnallisten arvojen rappeutumisesta, dekriminointidiskurssi puolustaa dekriminointia seksityöntekijöiden oikeuksien ja turvallisuuden edistämiseksi, ja talousdiskurssi tarkastelee seksityötä uusliberalistisen ajattelutavan kautta kansantaloudellisesta näkökulmasta. Riskidiskurssissa ja moraalidiskurssissa ilmeni myös vastadiskursseja, mutta asenteet kommentteissa olivat suurelta osin seksityötä ja seksityöntekijöitä kohtaan negatiivisia ja leimaavia. Asenteet tulevat näkyväksi kommentoijien sanavalinnoissa ja merkityksenannoissa.

Tutkielman keskeinen havainto on, että aineistossa esiintyvät diskurssit paitsi heijastavat yhteiskunnassa vallitsevia asenteita, myös ylläpitävät tai haastavat valtarakenteita. Tämä tutkielma korostaa, kuinka seksityöhön liittyvä julkinen keskustelu rakentuu ideologisten ja moraalisten jännitteiden ympärille ja miten Oikeus työhön -kansalaisaloitteen kaltaiset aloitteet voivat toimia keskustelun herättäjinä. Jotta seksityöntekijöiden marginaalista asemaa voitaisiin parantaa, on ymmärrettävä diskursseja seksityön ympärillä. Parhaimmillaan yhteiskunnallisen stigman purkaminen voi vaikuttaa positiivisesti seksityöntekijöiden elämään.

Avainsanat: seksityö, lainsäädäntö, kansalaisaloite, stigma, feministinen teoria, kriittinen diskurssianalyysi

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

TEKOÄLYN KÄYTTÖ OPINNÄYTTEESSÄ

Opinnäytteessäni on käytetty tekoälysovelluksia:

- Ei
 Kyllä

Ilmoitukseni mukaan olen käyttänyt opinnäytteessäni tutkielmaprosessin aikana seuraavia tekoälysovelluksia:

Tekoälysovellusten nimi ja versio:

Käyttötarkoitus: [Kuvaa tähän yksityiskohtaisesti, mihin tarkoitukseen ja miten tekoälyä on sovellettu opinnäytteeseen tutkielmaprosessin aikana.]

Osiot, joissa tekoälyä on käytetty: [Luettele tähän kaikki opinnäytteen vaiheet ja osiot, joissa tekoälyä on tutkielmaprosessin aikana käytetty.]

Olen tietoinen siitä, että olen täysin vastuussa koko opinnäytteeni sisällöstä, mukaan lukien tekoälyllä tuotetut osat, ja hyväksyn vastuun mahdollisista eettisten ohjeiden rikkomuksista.

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Seksityö Suomessa	3
	2.1 Tämänhetkinen lainsäädäntö	4
	2.2 Oikeus työhön -kansalaisaloite	5
3	Feministiset erimielisyydet seksityöstä	8
	3.1 Radikaalifeministinen näkökulma	8
	3.2 Seksiposiitivinen näkökulma	10
4	Tutkimusasetelma	12
	4.1 Aineisto	12
	4.2 Analyysimenetelmä	13
	4.3 Tutkimusetiikka	14
5	Tulokset	16
	5.1 Riskidiskurssi	16
	5.2 Moraalidiskurssi	18
	5.3 Dekriminalisointidiskurssi	21
	5.4 Talousdiskurssi	22
6	Lopuksi	25
	Lähteet	29

1 Johdanto

Seksityö on ollut osa yhteiskuntia kautta historian, mutta samalla se on aiheena tabu. Seksityö on nähty samanaikaisesti välttämättömänä ja halveksittuna; sitä on pidetty synnintekona, sosiaalisen järjestyksen uhkana ja toisaalta epävirallisena osana talousjärjestelmää (Kontula, 2008; Smith & Mac, 2018; Srinivasan, 2022). Seksityöntekijöiden marginaalinen asema on pitkälti seurausta heidän työhönsä liitetystä stigmasta, joka on rakentunut sukupuolittuneiden valtarakenteiden ja kulttuuristen tabujen varaan. Vaikka yhteiskuntien käsitykset seksuaalisuudesta ovat osin muuttuneet, seksityö säilyy edelleen aiheena, jota käsitellään usein moralisoivasti ja ulkopuolelta määritellen (Kontula, 2018). Tämä leimautuminen näkyy niin julkisessa keskustelussa kuin lainsäädännössä, jotka ylläpitävät stereotyyppisiä käsityksiä seksityöstä ja seksityöntekijöistä.

Seksityöhön liittyvä lainsäädäntö ja sen yhteiskunnalliset vaikutukset ovat olleet kiistanalaisia Suomessa jo pitkään. Vaikka seksityö ei ole täysin laitonta, siihen liittyy merkittäviä rajoituksia, joiden on nähty vaikeuttavan seksityöntekijöiden asemaa, lisäävän väkivallan riskiä ja estävän heitä hakemasta apua viranomaisilta (Kontula, 2008, 38-51). "Oikeus työhön" -kansalaisaloite, joka pyrki muuttamaan lainsäädäntöä ja täten parantamaan seksityöntekijöiden oikeuksia ja turvallisuutta, on saanut osakseen julkista keskustelua, jossa eri feministiset näkökulmat kohtaavat. Seksityöhön liittyvä julkinen keskustelu on polarisoitunut ja heijastaa syvälle juurtuneita yhteiskunnallisia asenteita ja valtarakenteita. Tässä tutkielmassa pyrin selvittämään, minkälaisia diskursseja seksityökeskustelussa Ylen artikkelin kommentteissa esiintyy, ja kuinka ne kytkeytyvät laajempaan yhteiskunnalliseen kontekstiin feministisen teorian ja dekriminointia kannattavan kansalaisaloitteen valossa.

Aihe on erityisen ajankohtainen kyseisen kansalaisaloitteen sekä usean hiljattaisen uutisartikkelin, kolumnin ja mielipidekirjoituksen ansiosta. Puheenvuoroja on hiljattain ilmestynyt esimerkiksi poliitikoilta, tutkijoilta, seksityöntekijöiltä sekä asiantuntijoilta. Suuri kohu nousi Keskustanuorten ehdottaessa seksityötä maaseudun uudeksi kantavaksi elinkeinoksi, sekä Katriina Sourin ehdotuksesta kieltää laissa alle 25-vuotiaiden seksuaalisuuden kaupallistaminen. (Tolkki, 2024; Sourin, 2024.)

Aiempi tutkimus keskittyy paljon seksityön historiaan ja seksityöntekijöiden kokemuksiin ja asenteisiin. Lainsäädännössä ja päätöksenteossa heidän äänensä on kuitenkin jäänyt vähäiseksi,

ja keskustelu aiheen ympärillä on usein stigmatisoivaa ja moralisoivaa. Suomessa on useampaan kertaan myös noussut pyrkimyksiä seksityön kriminalisoinnin puolesta. Vuonna 2005 Suomen hallitus esitti oston täyskriminalisointia, ja pyrkimyksiä lainsäädännön tiukentamiselle on noussut esimerkiksi myös feministisistä ja uskonnollisista liikkeistä. (Hallituksen esitys 221/2005; Kontula, 2008.) Lainsäädännön tiukentaminen ei kuitenkaan poista ilmiötä, vaan työntää sen syvemmälle marginaaliin, jolloin ihmiskaupan ja parituksen uhrien on entistä vaikeampaa saada apua (Abel & Fitzgerald, 2010b, 222-225). Amnesty, WHO ja moni muu järjestö puoltavat vapaaehtoisuuteen perustuvan seksityön dekriminialisointia (Amnesty International, 2016; World Health Organization, 2012).

Tässä tutkielmassa tarkastelen, minkälaisia diskursseja seksityöhön liittyen aineistossa esiintyy ja kuinka ne heijastavat yhteiskunnallisia valtarakenteita ja feministisiä näkökulmia Suomessa. Analysoin Ylen artikkelin kommenttikenttää, joka tarjoaa monipuolisen aineiston, jossa käydään vilkasta keskustelua seksityön moraalista, turvallisuudesta, kansantaloudesta, lainsäädännöstä ja seksityöntekijöiden oikeuksista. Tutkielmani tavoitteena on kartoittaa, millaisia diskursseja seksityöhön liittyvässä keskustelussa tuotetaan, ja kuinka nämä diskurssit kytkeytyvät laajempaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja feministisiin näkökulmiin. Aineiston analysointiin hyödynnän kriittistä diskurssianalyysiä (CDA), joka mahdollistaa kielenkäytön ja valtasuhteiden tarkastelun. Tämä lähestymistapa paljastaa, kuinka valta, sukupuoli ja moraalit kytkeytyvät seksityöhön liittyvään keskusteluun ja lainsäädäntöön.

Seuraavaksi käsittelen seksityötä ja sen lainsäädäntöä Suomessa, erityisesti "Oikeus työhön" -kansalaisaloitteen taustaa ja sen tavoitteita. Tämän jälkeen esittelen teoreettisen viitekehyksen, jossa käsittelen feministisiä näkökulmia, tarkemmin radikaalifeminismia ja seksiposiitivista feminismia. Luvussa neljä esittelen aineiston, tutkimuskysymykset ja kriittisen diskurssianalyysin menetelmän sekä pohdin tutkielman eettisiä ulottuvuuksia. Luvussa viisi käyn läpi analyysin tulokset, ja viimeisessä luvussa pohdin tuloksia suhteessa teoreettiseen viitekehykseen ja aikaisempaan tutkimukseen, sekä esittelen johtopäätöksiä analyysin pohjalta.

2 Seksityö Suomessa

Seksityön kattotermin alle voidaan nähdä kuuluvan kaikenlaisen työn katuprostituutiosta ja Only Fans -sisällön tuottamisesta dominana toimimiseen, pornografiaan ja eroottiseen tanssiin. Yhteistä näille kaikille on yksityiseksi ja yleisesti tabuna nähdyn asian kaupallistaminen, ja kautta historian kaikkia seksityön muotoja on ympäröinyt yhteiskunnallinen stigma (Smith & Mac, 2018). Julkisessa keskustelussa työn eri muodot niputetaan usein yhdeksi ilmiöksi, vaikka työn luonne vaihtelee suuresti työn eri muotojen konteksteissa. Seksityö ei ole yksi hegemoninen ala, kuten eivät seksityöntekijät itsekään. Tämä on tärkeä pitää mielessä, kun aihetta lähde-tään tarkastelemaan; tutkimuksessa laajempi tarkastelu helposti peittää alleen sen tosiasian, että kokemuksia seksityöstä sekä sen riskeistä ja mahdollisuuksista on yhtä paljon kuin itse seksityöntekijöitä. (Kontula, 2008; Smith & Mac, 2018.)

Käytän tutkielmassani termiä ”seksityöntekijä” viitatessani vapaaehtoisesti seksipalveluita myyviin henkilöihin. Aiemmassa tutkimuksessa esiintyy usein termi ”prostituoitu”, mutta tämä termi on leimaava ja rajautuu ainoastaan naissukupuoleen (Skaffari, 2010, 11-13). Sen sijaan seksityön käsitteen käyttö korostaa toiminnan yhteyttä taloudellisen toimeentulon hankintaan, eikä määritä henkilön identiteettiä tämän ammatin kautta. Lisäksi seksityöstä puhuminen tekee luontevammaksi käsitellä seksityöntekijöiden työoikeuksia ja nostaa esiin kaupalliseen seksiin liittyviä rakenteellisia tekijöitä. (Wardlow, 2004, 1017-1018.)

Seksityötä Suomessa on tutkinut esimerkiksi Anna Kontula sekä Niina Vuolajärvi. Seksityöntekijöiden henkilökohtaista kokemuksista on myös paljon kirjallisuutta, joista yksi merkittävä kansainvälinen teos on seksityöntekijöiden Molly Smithin ja Juno Macin kirja *Revolting Prostitutes* (2018). Suomessa toimivien seksityöntekijöiden määrästä ei ole saatavilla kattavaa tietoa, ja arviot vaihtelevat muutamasta sadasta kymmeniintuhansiin. Vaikeaa on myös arvioida sitä, kuinka suuri osa henkilöistä tekee työtä satunnaisesti tai osa-aikaisesti, ja kuinka monelle seksityö on ainoa tulonlähde. Seksityöntekijöiden kansalaisuudesta on täten myös vähän varmaa tietoa, mutta on todennäköistä, että suomalaisten osuus on arvioitua suurempi, sillä valtaosa seksityöstä tapahtuu piilossa, mikä vaikeuttaa tarkkojen lukujen saamista. Lisäksi suomalaisten toiminta ei kuulu samalla tavoin viranomaisvalvonnan intressiin. (Kontula, 2008, 38-39.)

Seksityö on sukupuolittunut ilmiö, jossa naiset toimivat usein palveluiden myyjinä ja miehet ostajina (Marttila, 2009). Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteivätkö myös miehet ja sukupuolivähemmistöt myy seksipalveluita tai naiset osta niitä. Vaikka seksityö ei myöskään rajoitu heteroseksuaalisiin asiakassuhteisiin, voidaan kaupallisen seksin silti katsoa olevan sukupuolittunut ilmiö (Kontula, 2008, 42-44). Sukupuolittuneisuus vaikuttaa myös siihen, kuinka aihetta käsitellään etenkin julkisessa keskustelussa. Usein huomiota kiinnitetään erityisesti naisiin seksityöntekijöinä, mikä saattaa jättää muut näkökulmat vähemmälle huomiolle. Tämä näkyy myös kandidaatintutkielmassani; aineistossa aihetta käsitellään lähinnä naissukupuoleen liittyvänä, joten en tarkastele seksityötä tekevien miesten näkökulmaa laajemmin.

2.1 Tämänhetkinen lainsäädäntö

Seksityöhön liittyvä lainsäädäntö ei tunnista ammattia laillisenä elinkeinona, mikä asettaa seksityöntekijät monin tavoin haavoittuvaan asemaan. Vaikka seksityöntekijöitä koskee tuloverotus ja kirjanpitovelvollisuus, heidän sosiaaliturvaansa tai työoikeudellista asemaansa ei rinnasteta muihin ammatteihin. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että seksityötä harjoittavat eivät voi hyötyä samoista eläke- tai työturvajärjestelmistä kuin muiden alojen työntekijät. Myöskään ulkomaalaisille ei myönnetä työlupaa seksityöhön, mikä käytännössä sulkee heidät kokonaan järjestelmän ulkopuolelle. (Lehti & Aromaa, 2002, 14-22.) Monet joutuvatkin perustamaan toiminimen muuhun kuin seksityöhön voidakseen täyttää lakisääteiset velvoitteensa (Kontula, 2008, 51-54). Seksityöntekijät saattavat usein myös vuokrata työtiloja, mutta tilanteisiin liittyy paritusepäilyksen riski. Parituksesta voidaan tuomita henkilö, joka tarjoaa tiloja tai majoitusta prostituutiota harjoittavalle henkilölle (Rikoslaki 39/1889, 20 luku 10 §).

Julkisilla paikoilla tapahtuva seksipalveluiden ostaminen ja myyminen on kielletty, mikä tekee työn harjoittamisesta näkyvillä alueilla rangaistavaa (Järjestyslaki 612/2003, 2 luku 7 §). Tämä sääntely on vaikeuttanut erityisesti ulkomaalaisten seksityöntekijöiden mahdollisuuksia toimia itsenäisesti ja ilman välikäsiä, sillä asiakaskontaktien luominen julkisilla paikoilla on rajoitettua. Lisäksi henkilö voidaan käännäyttää Suomesta, jos hänen epäillään harjoittavan seksityötä (Ulkomaalaislaki 301/2004, 9 luku 148 §). Huomionarvoista on se, että perusteet epäilylle ovat todella tulkinnanvaraisia, mikä asettaa ulkomaalaiset seksityöntekijät erityisen haavoittuvaan asemaan. Tällaiset säännökset ajavat monet seksityöntekijät toimimaan piilossa,

mikä lisää heidän riippuvuuttaan parittajista ja vähentää mahdollisuuksia hakea apua viranomaisilta esimerkiksi väkivaltatilanteissa. (Lehti & Aromaa, 2002.)

Koska lainsäädäntö tekee seksityöstä vaikeasti valvottavaa, monet työntekijät toimivat harmaan talouden piirissä. Seksipalveluista saatavia tuloja ilmoitetaan harvoin verotuksessa, sillä verojen maksaminen edellyttäisi seksityön avoimuutta ja byrokratian hallintaa, mikä voi olla monelle haastavaa. Näiden rajoitusten seurauksena ulkomaalaiset, jotka eivät voi saada laillista työlupaa, toimivat yleensä ilman virallista statusta, mikä tekee heistä entistä alttiimpia hyväksikäytölle. (Kontula, 2008, 22-29.)

Kontula (2008) huomauttaa, kuinka lainsäädännön keskeisenä tavoitteena on valvoa yhteiskunnallista järjestystä, mutta se ei aina paranna seksityöntekijöiden turvallisuutta. Monilta osin sääntely päinvastoin lisää heidän haavoittuvuuttaan. Esimerkiksi pakottamisen, väkivallan, alaikäiseltä palvelujen ostamisen, parituksen ja ihmiskaupan kaltaiset rikokset on perustellusti kriminalisoitu, mutta seksityöhön liittyvät rajoitukset eivät aina suojele työntekijöitä vaan saattavat jopa pahentaa heidän kohtaamaansa turvattomuutta. Tämä asettaa seksityöntekijät tilanteeseen, jossa heidän on vaikea vaatia oikeuksiaan tai toimia turvallisesti ilman pelkoa rikosoikeudellisista seuraamuksista.

2.2 Oikeus työhön -kansalaisaloite

Oikeus työhön -kansalaisaloitteen tavoitteena oli seksityöhön liittyvän lainsäädännön muuttaminen siten, että seksityö dekriminalisoitaisiin ja seksityöntekijöiden asemaa parannettaisiin. Aloitteen taustalla oli ajatus siitä, että nykyinen lainsäädäntö ei tarjoa riittäviä oikeuksia ja suojaa seksityöntekijöille, vaan kohtelee kaikkia seksityöntekijöitä hyväksikäytön uhreina, riippumatta siitä, ovatko he ryhtyneet työhön vapaaehtoisesti. Tämä rajoittaa seksityön harjoittamiseen liittyvää yhteistyötä ja vaikeuttaa ammattimaista toimintaa. Aloite perustuu useiden ihmisoikeusjärjestöjen kuten Amnesty Internationalin ja Maailman terveysjärjestö WHO:n linjauksiin, jotka korostavat seksityöntekijöiden oikeuksien ja turvallisuuden parantamista (Amnesty International, 2016; World Health Organization, 2012). Aloitteen laati työryhmä, joka koostuu joukosta seksi- ja erotiikka-alan töitä tekevästä, lakiasiantuntijoista, tutkijoista, aktivisteista ja poliittisen vaikuttamistyön ammattilaisista. (Kansalaisaloitepalvelu, 2024.)

Kansalaisaloitteen ehdotukset keskittyvät seksityön dekriminalisointiin ja siihen, että seksityöntekijöiden toimintaa säädeltäisiin muiden yrittäjien tavoin, mikä vähentäisi syrjäytymisriskiä ja lisäisi turvallisuutta. Aloitteessa ehdotetaan muutoksia erityisesti rikoslakiin, ulkomaalaislakiin ja järjestyslakiin seuraavasti:

Parituksen määrittelyn tarkentaminen: Nykyinen rikoslaki määrittelee parituksen niin laajasti, että jopa vapaaehtoiseen yhteistyöhön osallistuvat tahot, kuten tilojen vuokraajat, voidaan tulkita parittajiksi. Aloitteessa esitetään, että parituksena rangaistaisiin ainoastaan hyväksikäyttötilanteet, joissa seksityöntekijä on alisteisessa asemassa hyväksikäyttäjään nähden. Tämä tarkennus mahdollistaisi sen, että seksityöntekijät voisivat tehdä yhteistyötä muiden kanssa ilman pelkoa rangaistuksesta, mikä lisäisi heidän turvallisuuttaan ja oikeuksiaan ammatinharjoittajina.

Rangaistusten koventaminen alaikäisiin kohdistuvassa parituksessa: Parituksen ja törkeän parituksen rangaistusasteikkoa ehdotetaan korotettavaksi erityisesti alle 16-vuotiaisiin kohdistuvissa tapauksissa. Tällä pyritään suojaamaan erityisesti alaikäisiä hyväksikäytöltä ja tehostamaan viranomaistoimia tosiasiallisten hyväksikäyttötilanteiden kohdalla.

Ulkomaalaislain muutokset: Tällä hetkellä ulkomaalaislain mukaan EU- ja ETA-alueen ulkopuoliset seksityöntekijät voidaan käännyttää maasta pelkästään epäillyn seksipalveluiden myymisen perusteella. Aloitteessa ehdotetaan tämän perusteettoman epäilyyn pohjautuvan karkotusperusteen poistamista. Tämä mahdollistaisi ulkomaalaisten seksityöntekijöiden turvallisuuden parantamisen, sillä he voisivat raportoida heihin kohdistuneista rikoksista ilman pelkoa maasta karkottamisesta.

Julkisilla paikoilla tapahtuvan seksityön rajoitusten poistaminen: Aloitteessa esitetään, että järjestyslaista poistettaisiin seksuaalipalveluiden julkisella paikalla tapahtuvaa tarjoamista koskeva kielto. Nykyinen kielto koskee erityisesti haavoittuvassa asemassa olevia seksityöntekijöitä, joilla ei ole mahdollisuutta markkinoida palveluitaan internetissä tai vuokrata toimitiloja. Rajoituksen poistaminen voisi parantaa näiden henkilöiden asemaa ja vähentää heidän syrjäytymisriskiään.

Näiden muutosten myötä Oikeus työhön -kansalaisaloite pyrki luomaan lainsäädännöllisen perustan, jossa seksityöntekijät voisivat työskennellä turvallisemmassa ympäristössä ilman pelkoa perusteettomasta rangaistuksesta. Aloitteella pyrittiin vähentämään seksityöntekijöiden

alittiutta väkivallalle, hyväksikäytölle ja syrjäytymiselle sekä antamaan heille yhtäläiset oikeudet ammatinharjoittajina muiden yrittäjien kanssa. Aloite keräsi 11 000 allekirjoitusta, eikä täten edennyt eduskunnan käsittelyyn. Aloite tarjoaa mielenkiintoisen lähtökohdan tämän tutkielman analyysille, jossa tarkastellaan seksityöhön liittyviä diskursseja.

3 Feministiset erimielisyydet seksityöstä

Kriittinen feministinen teoria viittaa feministiseen ajatteluun, joka tarkastelee yhteiskunnallisia valtaa, eriarvoisuutta ja sortoa luovia ja ylläpitäviä rakenteita feministisen linssin kautta. Näkemys seksityöstä ja seksuaalisuudesta ylipäätään voidaan nähdä jakautuneen kriittisessä feminismissä ns. kahteen leiriin; radikaalifeminismiin ja seksiposiitiiviseen feminismiin (Srinivasan, 2022). Molemmille näkökulmille ominaista on ajatus siitä, että heidän näkökulmansa puolustavat seksityöntekijöiden etua ja oikeuksia, mutta tähän yhtäläisyydet jäävätkin. Näkökulmat seksityön lainsäädännön kannalta eriävät hyvinkin vahvasti, sillä toinen ottaa vahvasti abolitionistisen kannan seksityöhön, kun toinen kannattaa dekriminalisointia (Kontula, 2008; Srinivasan, 2022).

Radikaalifeministinen ja seksiposiitiivinen feminismi muodostavat tämän tutkielman keskeisen teoreettisen viitekehyksen, koska ne tarjoavat vastakkaisia mutta toisiaan täydentäviä näkökulmia seksityöhön liittyvien diskurssien analysointiin. Radikaalifeminismi tarkastelee seksityötä osana patriarkaalisia valtarakenteita, joissa naiset nähdään järjestelmällisen alistamisen kohteina. Seksiposiitiivinen feminismi puolestaan keskittyy seksityöntekijöiden toimijuuden ja autonomian korostamiseen. Näiden teoreettisten viitekehysten valinta mahdollistaa aineiston diskurssien tarkastelun monipuolisesti, paljastaen alistavia sekä vapauttavia valtarakenteita, joita seksityön ympärillä tuotetaan ja ylläpidetään. Tässä luvussa tarkastelen molempien suuntauksien näkemyksiä seksityöhön liittyen tarkemmin.

3.1 Radikaalifeministinen näkökulma

Radikaalifeminismi on monitahoinen suuntaus, joka tarkastelee naisia systemaattisen sorron uhreina ja esittää kriittisiä näkemyksiä seksityöstä. Joissakin radikaalifeministisissä diskursseissa korostuu käsitys, että kaikki heteroseksuaalinen toiminta uusintaa patriarkaattia, jossa nainen on väistämättä uhri. Seksityö nähdään naisen yhteiskunnallisen aseman tuotoksena, eikä seksityötä tekevä nainen voi toimia omasta vapaasta tahdostaan, vaan hänen katsotaan olevan patriarkaalisten rakenteiden vanki (esim. Kesler, 2002; Kontula, 2008). Lisäksi radikaalifeminismi erottelee "hyvän" ja "huonon" seksin, joissa seksityö sijoittuu jälkimmäiseen. Kaupallinen seksi ei heidän mukaansa synny vain naisiin kohdistuvasta seksuaalisesta väkivallasta, vaan myös ylläpitää ja uusintaa sitä, vahvistaen samalla patriarkaalisia valtasuhteita ja rajoittaen naisten autonomiaa (Kontula, 2008, 19-33).

Radikaalifeministit katsovat prostituution olevan alistavaa ja väkivaltaista toimintaa, joka riistää naisilta heidän autonomiansa ja toimijuutensa. Tämä ajattelutapa pohjautuu näkemykseen heteroseksuaalisesta seksistä vallan epätasapainoon perustuvana toimintana, minkä vuoksi seksityötä ei pidetä naisille aidosti vapaana tai oikeutettuna valintana. Heidän mukaansa prostituutiolta pelastaminen on moraalinen velvollisuus, jonka tavoitteena on suojella naisia vahingolliselta ja alentavalta käytännöltä (Comte, 2014; Kesler, 2002; Kontula, 2008). Tätä näkökulmaa on vahvasti kritisoitu, sillä sen katsotaan asemoivan seksityöntekijät passiivisiksi uhreiksi ja sivuuttavan heidän toimijuutensa. Esimerkiksi Srinivasan (2022) haastaa, kenen kokemukset radikaalifeminismissä pääsevät kuuluviin. Hän korostaa, että jos feminismiin päämäärä on naisten emansipaatio, myös seksityöntekijöiden tulee saada äänensä kuuluviin ja oikeus omiin valintoihinsa.

Abolitionistinen, eli lakkauttamista kannattava kanta täydentää radikaalifeminististä näkökulmaa vastustamalla kaikkia seksityön sääntelyn muotoja. Abolitionistien mukaan seksityöntekijät ovat uhreja, joita ei tule kriminalisoida, vaan auttaa irtautumaan prostituutiosta. He tavoittelevat seksityön, kuten prostituution, pornografian, eroottisten hierontojen ja tanssien, täydellistä hävittämistä. Uusabolitionistit vievät tämän askeleen pidemmälle ja vaativat seksipalveluiden ostajien kriminalisointia. (Jeffreys, 2009.) Radikaalifeminististä abolitionistista näkökantaa esiintyy myös Suomessa. Oikeusministeriö laati selvityksen vuonna 2013 seksin ostamisen kieltämisen toimivuudesta professorilta, joka on omien sanojensa mukaan sitä mieltä, että prostituutio loukkaa ihmisarvoa. Selvitys päättyi suosittelemaan seksipalveluiden ostamisen täyskriminalisointia. (Koskela, 2015, 9-11.)

Radikaalifeminististen abolitionistien mukaan seksityö on raiskaukseen rinnastettavaa vallankäyttöä, joka on luotu osaksi patriarkaalista järjestelmää pitämään naiset alistettuina. Tämä järjestelmä esineellistää naiset ja riistää heiltä heidän autonomiansa. Viime vuosikymmeninä seksiteollisuuden kasvu on nähty miehisen vallan välineenä, jonka avulla naisten seksuaalista ja taloudellista hyväksikäyttöä ylläpidetään (Jeffreys, 2009). Patriarkaalinen järjestelmä pitää naiset köyhyydessä ja koulutuksen ulkopuolella, mikä tekee heistä alttiita hyväksikäytölle ja manipuloinnille. Näin seksiteollisuuden nähdään käyttävän hyväkseen naisten epätoivoa rikastuttaen parittajia ja vahvistaen miesten valta-asemaa. (Comte, 2014, 3-7.)

Abolitionistien näkemyksen mukaan seksityö ja ihmiskauppa ovat erottamattomasti yhteydessä toisiinsa, ja ihmiskauppa voidaan lopettaa vain hävittämällä seksityö. Abolitionistit eivät tee

eroa "vapaaehtoisen" ja "pakotetun" seksityön välillä, sillä heidän mukaansa seksityö on aina väkivaltaa ja alistamista. He katsovat, että vapaaehtoinen suostumus on usein seurausta sopeutumisesta naisten alisteiseen asemaan. Näin ollen seksityön dekriminalisoinnin nähdään radikaalifeministisesta näkökulmasta hyödyttävän vain parittajia, mutta ei seksityöntekijöitä itseään. (Jeffreys, 2009; Kesler, 2002.)

3.2 Seksiposiitiivinen näkökulma

Seksiposiitiivinen feminismi, joka myöskään ei ole yhtenäinen suuntaus, keskittyy seksityöntekijöiden oikeuksien puolustamiseen, radikaalifeminismin kritiikkiin, stigman vähentämiseen sekä seksin tarkasteluun nautinnon ja valtarakenteiden muutoksen mahdollisuutena (Kontula, 2008, 19-33). Tämä lähestymistapa haastaa radikaalifeminismin uhrikeskeiset narratiivit, joissa seksityöntekijät nähdään ensisijaisesti haavoittuvaisina ja hyväksikäytön kohteina. Seksiposiitiivisen feminismin näkökulmasta dekriminalisointi nähdään parhaana ratkaisuna seksityöhön liittyviin ongelmiin, sillä se vahvistaa seksityöntekijöiden oikeuksia, turvallisuutta ja toimituutta ilman, että se marginalisoisi heitä entisestään. (Smith & Mac, 2018, 212-215.)

Dekriminalisoinnin vaikutuksia voidaan tarkastella esimerkiksi Uuden-Seelannin vuoden 2003 Prostitution Reform Actin (PRA) kautta. Abel ja Fitzgerald (2010a, 2010b) esittävät, että lakiuudistus vähensi merkittävästi seksityöntekijöiden kohtaamia riskejä ja paransi heidän mahdollisuuksiaan työskennellä turvallisesti. Seksityöntekijät Uudessa-Seelannissa voivat nyt neuvotella työehdoistaan, kieltäytyä vaarallisista asiakkaista ja tehdä työtä jaetuissa tiloissa muiden työntekijöiden kanssa, mikä vähentää yksin työskentelyyn liittyviä riskejä, kuten väkivaltaa tai hyväksikäyttöä. Dekriminalisointi myös lisäsi työntekijöiden mahdollisuuksia raportoida rikoksia ilman pelkoa oikeudellisista seuraamuksista. Tämä vahvisti heidän asemaansa suhteessa asiakkaisiin ja viranomaisiin, ja loi edellytykset turvallisemmille työolosuhteille.

Lisäksi Abel ja Fitzgerald korostavat, että dekriminalisointi vähensi seksityön ympärille liittyvää stigmaa, vaikka se ei missään nimessä täysin kadonnut. Seksityöntekijät raportoivat, että heidän työnsä hyväksyminen osana laillista palvelualaa paransi heidän kokemuksiinsa työnsä merkityksellisyydestä ja auttoi vähentämään ulkopuolisten negatiivisia asenteita. Dekriminalisoinnin avulla seksityöntekijöillä oli myös enemmän mahdollisuuksia toimia yhdessä kollektiivisesti, mikä vahvisti heidän toimijuuttaan ja vaikutusvaltaansa niin työssä kuin yhteiskunnallisessa keskustelussa. (Abel & Fitzgerald, 2010a, 2010b.)

Smith ja Mac (2018) korostavat, että seksityöntekijät tekevät ammatinvalintojaan punnitsemalla työn hyötyjä ja haittoja, kuten muutkin työntekijät. Seksityön houkuttelevuutta lisäävät erityisesti joustavuus, itsenäisyys ja taloudelliset mahdollisuudet, etenkin niille, joilla vaihtoehdot ovat rajalliset. Tämä näkökulma haastaa radikaalifeministisen oletuksen, että seksityöntekijät toimisivat aina pakotettuna tai ilman kykyä vaikuttaa omiin valintoihinsa. (40–55.) Dekriminalisointi tukee näitä päätöksiä mahdollistamalla turvalliset työolosuhteet ja vahvistamalla seksityöntekijöiden oikeuksia tehdä informoituja valintoja. (Abel & Fitzgerald, 2010a, 2010b; Smith & Mac, 2018.)

Seksityön ja ihmiskaupan eron tarkastelu on myös keskeistä seksiposiitiviselle feminismille. Seksityö nähdään vapaaehtoisena ja suostumukseen perustuvana työnä, kun taas ihmiskauppa on rikos, joka perustuu pakottamiseen ja hyväksikäyttöön (Comte, 2014; Vuolajärvi, 2016, 318–320). Tämä ei tarkoita, että seksiposiitivinen feminismi pyrkisi vähättelemään seksiperäisen ihmiskaupan olemassaoloa, vaan haastaa tarkastelemaan seksityötä lähtökohtaisesti erilaisesta näkökulmasta, joka ei rakennu ihmiskaupanarratiivin ympärille. Uuden-Seelannin esimerkki myös osoittaa, että seksityön dekriminalisointi auttaa torjumaan ihmiskauppaa, sillä avoimuus ja mahdollisuus yhteistyöhön viranomaisten kanssa tekevät hyväksikäytön paljastamisesta helpompaa. Dekriminalisoinnin hyötyjen lisäksi Abel ja Fitzgerald (2010b) huomauttavat, että se mahdollistaa työntekijöiden keskittymisen ammattinsa kehittämiseen ja turvallisuutensa varmistamiseen ilman pelkoa rikosoikeudellisista seuraamuksista. Tämä lisää heidän ammatillista itsemääräämisoikeuttaan ja vähentää riippuvuutta kolmansista osapuolista, jotka usein lisäävät hyväksikäytön riskiä. (em. 288–292.)

Yhteenvedona voidaan todeta, että keskustelu on feminististen suuntausten välillä todella polarisoitunutta. Karkea näkökulmien kahtiajako ei paljasta kaikkia aiheeseen liittyviä nyansseja, mutta havainnollistaa yleisimpiä esiin nousevia teemoja, ja toimii teoreettisena taustana, joka mahdollistaa syvällistä aineiston analyysiä. Näiden feminististen näkökulmien valossa pyrin lähtemään analysoimaan artikkelin kommenttikenttää, ja etsimään yleisiä diskursseja seksityökeskustelusta sekä niiden yhteyttä feminististen suuntausten näkökulmiin.

4 Tutkimusasetelma

Tutkielman tutkimuskysymyksenä on, minkälaisia seksityöhön liittyviä diskursseja Ylen artikkelin kommenttipalstalla esiintyy. Tarkastelen valitsemani artikkelin kommenttipalstalla esiintyviä diskursseja seksityöstä ja sen lainsäädännöstä Suomessa. Lisäksi pohdin, minkälaisia asenteita kommentteissa seksityötä ja seksityöntekijöitä kohtaan kommentteissa esiintyy ja minkälaisin keinoin seksityötä puolustetaan sekä vastustetaan. Seksityöhön liittyvät diskurssit ja niiden havainnointi auttavat ymmärtämään yhteiskunnassa vallitsevia mielipiteitä ja ajatusmalleja laajemmin.

4.1 Aineisto

Aineistona toimii Ylen artikkelin kommenttikenttä, joka koostuu 95:n kommentoijan yhteensä 184 kommentista. Paukkerin toimittama artikkeli ”Anna tekee pornoa, myy puhelinseksiä ja tapaa asiakkaita ympäri maailmaa – tienaa muhkeita summia” (14.9.2024) käsittelee seksityötä Suomessa, ja nostaa myös esiin hiljattain päättyneen Oikeus työhön -kansalaisaloitteen sekä seksityön lainsäädännöllisen näkökulman.

Ylen artikkeli esittelee seksityöntekijä Annan kokemuksia työstä ja yrittäjyydestä Suomessa. Anna kertoo seksityön vaativan paitsi käytännön järjestelyjä myös henkistä valmistautumista. Artikkelin kuvaa, kuinka Anna on voinut hankkia toimeentulonsa ja kustantaa opintojaan, mutta on samalla kohdannut alaan liittyviä rajoitteita ja ennakkoluuloja. Tekstissä tuodaan esiin keskusteluja seksityön dekriminisoinnin vaikutuksista, jotka ovat osa laajempaa pohdintaa alan asemasta suomalaisessa yhteiskunnassa – teemoja, jotka kytkeytyvät myös ”Oikeus työhön” -kansalaisaloitteeseen. (Paukkeri, 2024.)

Aineiston valintaan vaikuttivat useat tekijät; ensinnäkin artikkeli on erittäin ajankohtainen, ja on toimitettu sen jälkeen, kun Oikeus työhön -kansalaisaloite ei ollut kerännyt tarpeeksi allekirjoituksia edetäkseen käsittelyyn. Tätä myös käsitellään artikkelissa. Lisäksi kommentteja on monta kappaletta, ja ne edustavat laajasti erilaisia näkökulmia aiheeseen liittyen. Valintaan vaikutti myös se, että itse artikkelissa seksityötä tekevä henkilö pääsee ääneen. Monet seksipositiviset feministit ja seksityöaktivistit ovat kritisoineet sitä, kuinka seksityöntekijöiden oma ääni ei ole mediassa ja tutkimuksessa tarpeeksi kuuluvissa, ja halusin ottaa tämän huomioon tutkiel-

massani. Vaikka tarkastelen artikkelin kommentteja enkä itse artikkelia varten haastatellun seksityöntekijän kokemuksia, koen tärkeäksi nostaa tämän huomion esiin. Vaikka kommentit tulevat pääasiassa oletettavasti ei-seksityöntekijöiltä, käydään keskustelu artikkelissa, joka tuo esiin seksityöntekijän näkökulman. Tämä voi vaikuttaa siihen, kuinka kommentoijat lähestyvät aihetta ja voivat jopa haastaa heitä tarkastelemaan omia ennakkoluulojaan tai näkemyksiään seksityöstä ja sen lainsäädännöstä. Kommenttien analyysissä voidaan siis kiinnittää myös huomiota siihen, miten kommentoijat reagoivat artikkelin esittämään seksityöntekijän ääneen ja kuinka he muodostavat mielipiteitään tämän pohjalta.

4.2 Analyysimenetelmä

Käytän tutkielmassani analyysimenetelmänä diskurssianalyysiä. Jokisen, Juhilan ja Suonisen (2016) mukaan diskurssianalyysissä tutkitaan kielenkäyttöä ja muita merkityksellisiä toimintoja, keskittyen siihen, miten sosiaalista todellisuutta rakennetaan erilaisissa sosiaalisissa käytännöissä yksityiskohtaisen analyysin avulla. Diskurssianalyysissä nojataan vahvasti sosiaalisen konstruktionismin näkökulmaan, jossa kielenkäyttöä tarkastellaan osana todellisuutta. Keskeistä on ymmärtää, miten erilaiset puhetavat – diskurssit – rakentavat tiettyjä käsityksiä ilmiöistä ja tukevat yhteiskunnallisia rakenteita tai haastavat niitä. Tämä analyysitapa ei pyri selvittämään puhujan "todellista" mielipidettä, vaan keskittyy siihen, miten kielenkäytön avulla luodaan, uusinnetaan ja muutetaan sosiaalisia ja kulttuurisia merkityksiä. (Jokinen ym., 2016)

Diskurssianalyysi on sopiva menetelmä seksityöhön liittyvien verkkokeskustelujen tarkasteluun, sillä niissä erilaiset näkökulmat ja mielipiteet ilmenevät monitahoisina ja ristiriitaisina. Diskurssianalyysin avulla voidaan analysoida keskustelussa esiin tulevia käsityksiä, arvoja ja asenteita, mikä auttaa ymmärtämään, millaisia ideologisia ja moraalisia jännitteitä seksityötä koskeviin näkemyksiin liittyy. Menetelmä auttaa myös paljastamaan, kuinka keskustelijat oikeuttavat näkemyksiään, sekä arvioimaan näiden oikeutusten vaikutuksia lainsäädäntöön ja yhteiskunnalliseen ilmapiiriin.

Muun muassa Faircloughin kehittämä kriittinen diskurssianalyysi (CDA) tarkoittaa diskurssianalyysiä korostamalla diskurssien ja muiden sosiaalisten elementtien, kuten vallan, ideologioiden ja instituutioiden, välisiä suhteita. Faircloughin mukaan CDA pyrkii paitsi kuvaamaan, myös selittämään yhteiskunnallisten rakenteiden epätasa-arvoisuuksia ja tutkimaan niiden vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin. Hänen lähestymistapansa on transdissiplinäärinen, mikä tarkoittaa, että analyysi yhdistää eri tieteenalojen näkemyksiä ja

tutkii, miten merkityksenantaminen – eli semiotiikka – kytkeytyy aineellisiin ja rakenteellisiin tekijöihin yhteiskunnassa. (Fairclough, 2013, 13-16.)

CDA toimii erityisen hyvin tarkentavana analyysimenetelmänä, koska sen avulla voidaan syventää seksityöhön liittyvien diskurssien ideologisten ja valtasuhteita ylläpitävien ulottuvuuksien analyysia. Menetelmän avulla pystytään tarkastelemaan, kuinka eri näkemykset seksityöstä eivät vain ilmennä arvoja ja moraalikäsitteitä, vaan myös haastavat ja ylläpitävät yhteiskunnan valtarakenteita. CDA tuo esiin seksityötä koskevien kommenttien valtakursseja ja auttaa arvioimaan, miten nämä diskurssit voivat vaikuttaa lainsäädännön kehittämiseen ja yhteiskunnalliseen oikeudenmukaisuuteen.

Aineistona käytetään nimenomaan seksityöhön liittyvää julkista verkkokeskustelua siksi, että tämän tyyppinen aineisto heijastaa laajempia yhteiskunnallisia käsityksiä ja ideologioita seksityöstä sekä niiden vaikutusta julkiseen mielipiteeseen ja mahdolliseen lainsäädäntöön. Kriittisen diskurssianalyysin avulla voidaan tarkastella sitä, miten seksityötä käsittelevät keskustelijat rakentavat sosiaalista todellisuutta ja ylläpitävät tiettyjä arvoja ja moraalikäsitteitä. Vaikka aineisto ei sisällä seksityöntekijöiden omia kokemuksia, se tuo esiin keskusteluun osallistuvien ihmisten ja siten laajemmin yhteiskunnassa vallitsevia asenteita ja arvoja, jotka vaikuttavat suoraan seksityöntekijöiden asemaan ja oikeuksiin. Näiden kommenttien analyysi auttaa ymmärtämään, miten yleiset puhuvat joko tukevat tai haastavat seksityötä ympäröiviä valtarakenteita ja asenteita.

4.3 Tutkimusetiikka

Aineistossa kommentoijat ovat joko kommentoineet omalla nimellään tai nimimerkillä. Anonymiteetin varmistamiseksi olen koodannut jokaisen kommentoijan vastaamaan numeroa tunnistettavuuden välttämiseksi. Lisäksi poistin kommentteista päivämäärän sekä kellonajan, sillä nämä eivät tutkielman kannalta ole olennaisia. En myöskään itse ole osallistunut kyseiseen keskusteluun, joten en ole vaikuttanut aineiston sisältöön. Ylen keskusteluohjeiden mukaan he eivät julkaise vihapuhetta, ulkonäön tai luonteen ruodintaa, aiheen ohi kommentointia tai provokaatiota (Yle, 2024) Kommentteja siis moderoidaan, joten mielenkiintoista on se, onko joitakin kommentteja potentiaalisesti karsitutun aineistosta tämän takia.

Tutkimusetiikan kannalta pidän tärkeänä sen korostamista, että tiedostan mahdollisesti antavani tilaa seksityötä leimaaville puheenvuoroille tutkielmassani. Kriittisen diskurssianalyysin tarkoituksen mukaisesti valtarakenteita ylläpitävien puheenvuorojen esiin nostaminen ja tarkastelu on kuitenkin tärkeää kyseisten valtarakenteiden purkamisen kannalta.

5 Tulokset

Analyysin tuloksena erittelin neljä diskurssia, jotka ovat riskidiskurssi, moraalidiskurssi, dekriminialisointidiskurssi sekä talousdiskurssi. Jokaista diskurssia sekä niiden merkityksiä käsitellään omassa alaluvussaan. Riskidiskurssissa ja moraalidiskurssissa voidaan nähdä sekä seksityötä vastustavia että puolustavia näkökulmia, kun taas dekriminialisointi- ja talousdiskurssi edustavat lähinnä vain yhdenlaisia mielipiteitä.

5.1 Riskidiskurssi

Riskidiskurssi on vahvasti keskittynyt seksityöntekijöiden oletettuun haavoittuvuuteen ja uhriasemaan. Tämä diskurssi heijastaa perinteisiä näkemyksiä, joissa seksityöntekijät nähdään pelastusta tarvitsevina, riippumatta heidän omasta kokemuksestaan tai toimijuudestaan. Esitetyt huolenaiheet, kuten väkivalta, mielenterveysongelmat ja seksuaaliterveyteen liittyvät riskit, ovat keskeisiä riskidiskurssissa. Diskurssi ilmentää osittain radikaalifeministisiä aatteita, vaikka kommentoijat eivät välttämättä tunnista tai identifioitu tähän ideologiaan.

Kumma miten ensimmäinen ajatus juttua lukiessa oli huoli Annan puolesta. Hän kertoi tapaaavansa asiakkaita myös kotonaan. Valtaosa asiakkaista on varmasti ihan tavallisia ihmisiä mutta entä jos heidän joukossaan onkin joku potentiaalisesti vaarallinen ihminen jonka ei missään tapauksessa pitäisi tietää Annan kotiosoitetta.

(Kommentoija 70)

Jutun ”Annalle” toivon pikaista alanvaihtoa, sillä työ on todella raskasta, vaikka nuorena voisi muuta kuvitella. Siitä jää ikuiset jäljet. [...]

(Kommentoija 31)

Kommenteissa toistuu käsitys siitä, että seksityö on luonteeltaan vaarallista ja vahingollista, ja ilmentää naisia uhreina ja miehiä vallankäyttäjinä. Artikkelin Annaa ja muita seksityöntekijöitä kohtaan ilmaistaan huolta, jossa oletetaan, että seksityö jättää pysyviä fyysisiä ja henkisiä vammoja. Tämä näkökulma asettaa seksityöntekijän uhrin rooliin, jossa hän ei kykene tekemään tietoisia ja vapaaehtoisia valintoja omasta elämästään. Kommentit eivät sinänsä ota suoraa kantaa lainsäädäntöön, mutta ratkaisuja ongelmiin ei juurikaan nosteta esiin, muuten kuin suosittelulla seksityöntekijöille alanvaihtoa.

Seksityöhön yhdistetään myös radikaalifeminismille tyypillisesti seksiperäinen ihmiskauppa ja paritus, mikä hämärtää eroa vapaaehtoisen ja pakotetun seksityön välillä.

Kannattaa lukea kirja Tyttö, joka sai kaulapannan. Vaikka se on kuvaus parituksesta ja prostituutioon pakottamisesta, se antaa realistisen raadollisen kuvan työn luonteesta ja seksin ostajista asiakkaina.

(Kommentoija 87)

Kyseinen kommentti yhdistää nämä ilmiöt ja vahvistaa riskidiskurssin narratiivia. Tyttö, joka sai kaulapannan, on tosikertomus suomalaisesta työstä, joka joutui ihmiskaupan uhriksi (Lehtikanto, 2023). Kommentoija tiedostaa kirjan kuvaavan paritusta ja prostituutioon pakottamista, ei vapaaehtoiseen perustuvaa seksityötä, mutta suosittelee sitä kuitenkin teoksena, joka antaa realistisen kuvan seksityöstä. Kuten Vuolajärvi (2016, 318) huomauttaa, tämä näkökulma on ongelmallinen, sillä se estää seksityön näkemistä vapaaehtoisena ja suostumukseen perustuva työnä, ja hämärtää vapaaehtoiseen perustuvan seksityön ja seksiperäisen ihmiskaupan eroa.

Kommenteissa nousee myös riskidiskurssia haastava vastadiskurssi, joka korostaa seksityöntekijöiden toimijuutta.

Seksityön ammattilaiset osaavat kyllä turvaseksin aakkoset, koska se kuuluu ammattitaitoon. Samoin yleiseen turvallisuuteen liittyvät asiat. Ammattimainen toiminta perustuu sopimiseen ja sovitun asian noudattamiseen.

(Kommentoija 59)

Kommentti pyrkii purkamaan riskidiskurssin uhrikeskeisiä oletuksia. Tämä näkemys tuo esiin seksityön normalisoinnin ja osoittaa, että seksityö voi olla tietoinen ja harkittu valinta, johon liittyy ammatillisia käytäntöjä ja turvallisuutta edistäviä toimenpiteitä. Vastadiskurssi käsittää seksityön ammattina muiden seassa, eikä ilmennä seksityöntekijöitä pelastusta tarvitsevina.

Eräs kommentoija nostaa myös sukupuoliasteikon esiin:

Entä jos mies myy itseään - nostaako se samanlaisia tunteita pintaan vai onko se jotenkin enemmän OK ja turvallisempaa, koska miesprostituoitu naisten kanssa ei joudu kärsimään samanlaisista turvallisuusongelmista? Jos miesten prostituutio ei herätä samanlaisia tunteita, niin voi alkaa miettimään mistä se johtuu - negatiiviset tunteet tulevat varmaan naisten hyväksikäytöstä enemmänkin kuin siitä, että seksin myyminen ja ostaminen olisi paha

(Kommentoija 46)

Tässä kommentoija kyseenalaistaa yleisen suhtautumisen seksityötä kohtaan ja nostaa esiin kysymyksen siitä, miksi riskit painottuvat erityisesti naisiin kohdistuvaan seksityöhön. Kommentin pohjalta voidaan pohtia sitä, onko riskidiskurssin huoli aitoa, vai kumpuaako se siitä ajatuksesta, ettei nainen voi olla aktiivinen toimija. Väkivallan sukupuolittuneisuutta ei voida noin vain sivuuttaa; naiset kohtaavat paljon väkivaltaa, ja etenkin seksuaaliväkivaltaa, nimenomaan miesten harjoittamana (Näre & Ronkainen, 2008). Tässä tilanteessa kuitenkin ilmaistaan huolta henkilöistä, jotka itse korostavat, ettei tämä ole heidän työssään läheskään merkittävin ongelma, ja että dekriminointi tarjoaisi parhaimman ratkaisun myös tähän haasteeseen. Kommentoija haastaa riskidiskurssia huomauttamalla, että ongelma taitaakin olla naisten kohtaama väkivalta yleisellä tasolla, eikä itse seksityö.

Riskidiskurssi keskittyy seksityön vaarojen ja haavoittuvuuden korostamiseen, usein ilman erottelua vapaaehtoisen ja pakotetun seksityön välillä. Se heijastaa sukupuolittuneita valtarakenteita, joissa naiset nähdään uhreina ja miehet vallankäyttäjinä, sekä ylläpitää radikaalifeminististä uhrinarratiivia. Tämä estää seksityön näkemisen suostumuksellisena ja vapaaehtoisena työnä, mikä vahvistaa stigmaa ja marginalisointia. Vastadiskurssi haastaa nämä oletukset korostamalla seksityöntekijöiden toimijuutta, ammatillisuutta ja kykyä hallita riskejä.

5.2 Moraalidiskurssi

Seksityöllä kuuluu olla stigma. Sen kuuluu olla häpeän aihe.

(Kommentoija 4)

Moraalidiskurssi jakautuu selkeästi kahteen vastakkaiseen diskurssiin: seksityön moralisoimiseen, ja vastadiskurssiin, joka kritisoii tätä. Moraalidiskurssissa painottuvat yhteiskunnalliset ja kulttuuriset arvot, joissa seksityön nähdään uhkaavan perinteisiä moraalisia normeja ja olevan täysin syytä stigmatisoitu aihe.

Moralisoiva diskurssi seksityöstä on syvästi kietoutunut yhteiskunnan perinteisiin käsityksiin sukupuolesta, seksuaalisuudesta, moraalista ja kunniallisuudesta. Tämän diskurssin lähtökoh- tana on ajatus siitä, että seksityö, erityisesti naisten harjoittamana, loukkaa paitsi yksilön omaa arvoa, myös yhteiskunnan moraalisia ja eettisiä vakaumuksia. Diskurssia hallitsevat ajatukset seksityöstä ”itsensä myymisenä” ja sen haitallisista vaikutuksista muun muassa perhesuhteisiin ja yleiseen ”hyvään” moraliin.

En tule ikinä ymmärtämään, miksi ala, joka rikkoo parisuhteita, rapauttaa moraalialia ja halventaa kahden ihmisen syvintä keskinäistä rakkautenilmaisua, on laillinen – ja siitä uutisoidaan ikään kuin kyse olisi vain normaalista ammatista muiden joukossa.

(Kommentoija 9)

Feministit ajavat nyt sitä, että seksityö nähtäisi jotenkin kunniallisena ammattina. Tätä on vaan vähän vaikea pakottaa ylhäältä alas. On hyvin vaikea kunnioittaa seksityöläi- siä. Jos joku on toista mieltä, niin suosittelkaa alaa omille lapsillenne vaikka lääkärin ammatin sijaan.

(Kommentoija 39)

Diskurssissa seksityön stigmaa oikeutetaan ja puolustetaan, ja sen nähdään suojelevan yhteis- kunnan arvoja, joita seksityö jollakin tavalla rappeuttaa. Kommentoijat ilmentävät sukupuolit- tunutta stereotyyppistä käsitystä seksityöntekijöistä ja ilmaisevat suoraan vaikeuksia kunnioit- taa seksityöntekijöitä. Kommentoija 9 ottaa myös suoraan kantaa lainsäädäntöön, ja näkee kri- minalisoinnin olevan yksi ratkaisu, joka suojelisi yhteiskunnallista moraalialia.

Toistuva teema moralisoivassa diskurssissa on käsitys siitä, että seksityö ei ole vain työtä, vaan myös itsensä, tai jonkin mysteerisen ”muun” myymistä. Esimerkiksi kommentti *”Siinä myy- kyllä paljon muutakin kuin kehoaan ja palveluitaan”* (Kommentoija 2) korostaa näkemystä, jonka mukaan seksityö loukkaa myös yksilön henkistä ja moraalialia arvoa. Tämä ajatus heijas- taa pitkään vallalla ollutta käsitystä siitä, että naisen keho ja seksuaalisuus ovat kiinteä osa hä- nen arvokkuuttaan ja ihmisyyttään.

Moralisoivaa diskurssia haastava vastadiskurssi kyseenalaistaa seksityöhön liitetyt leimaavat käsitykset ja stigmatisoivan puheen. Tämä vastadiskurssi korostaa yksilönvapautta sekä kritiik- kiä sukupuolittuneita valtarakenteita kohtaan. Eräs kommentoija haastaa kommentoijaa 39 nos- tamalla esiin moralisoinnin loogisia epäkohtialia:

Miksi sinun on vaikea kunnioittaa seksityöläisiä? Auta kaltaisiani luovuttamattomaan ihmisarvoon uskovia lukijoita ymmärtämään. Onko kunnioitus ansaittava mahdollisimman alhaisella seksikumppanien määrällä, ja jos näin, niin mihin kohtaan kunnioitusteikkoo asettuu (esimerkkiäsi mukailten) lääkäri, jolla on ollut niin monta kumppania ettei laskuissa pysy? Vai onko ongelma siinä, että muuten neutraali toiminta muuttuu epäkunnioitettavaksi, jos raha vaihtaa omistajaa, ja jos näin, niin päteekö sama muihinkin ammatteihin?

(Kommentoija 55)

Tämä vastadiskurssi nousee monin tavoin feministisen ajattelun vapaamielisemmistä suuntauksista, yksilönvapauden korostamisesta ja kriittistä sukupuolittuneita valtarakenteita kohtaan. Keskustelussa esiin nousevat argumentit puolustavat seksityötä etenkin silloin, kun se tapahtuu vapaaehtoisesti ja ilman pakottavia olosuhteita, ja pyrkivät vähentämään siihen liittyvää stigmaa ja moralisointia.

Kyllä nainen saa myydä palveluitaan ihan siihen hintaan mihin tahtoo, eikä siihen ole muilla sanomista, kuten ei toiminnan eettisyyteenkään, kun ketään ei mihinkään olla pakotettu.

(Kommentoija 4)

Seksityö on ihan ok. silloin kun se on täysin oma valinta, eikä kukaan edes suostuttele, saatikka pakota siihen. Vapaaehtoisesta seksityöstä on turha käydä moraalikeskustelua, koska seksityötä on aina ollut ja aina tulee olemaan.

(Kommentoija 59)

Vastadiskurssi kyseenalaistaa seksityöhön liitettyjä moralisoivia käsityksiä ja avaa tilaa ajatukselle, että seksityö, kuten mikä tahansa muu työ, voi olla suostumukseen ja ammatillisuuteen perustuvaa. Tämän näkemyksen kautta korostuu tarve käsitellä seksityöhön liittyviä kysymyksiä oikeudenmukaisesti ja ilman leimaavaa asennetta.

Moraalidiskurssi peilaa yhteiskunnassa vallitsevia perinteisiä käsityksiä sukupuolesta, seksuaalisuudesta ja moraalista. Se vahvistavaa seksityöntekijöiden raportoimaa kokemusta siitä, että stigma on edelleen työtä suuresti raskauttava tekijä. Diskurssi myös ylläpitää valtarakenteita,

joissa erityisesti naisten kehoa ja seksuaalisuutta määritellään moraalin ja kunniallisuuden kautta. Vastadiskurssi puolestaan haastaa näitä ajattelutapoja korostamalla yksilönvapautta, mutta sitä edustavat kommentit ovat aineistossa vähemmistössä. Stigma on siis edelleen seksityötä vahvasti leimaava tekijä.

5.3 Dekriminalisointidiskurssi

Dekriminalisointidiskurssi keskittyy seksityöntekijöiden oikeuksiin, turvallisuuteen ja toimijuuteen nimenomaan lainsäädännön näkökulmasta. Se eroaa moraal- ja riskidiskurssien vastadiskursseista kiinnittämällä erityistä huomiota siihen, kuinka lainsäädäntö vaikuttaa ilmiöön. Kommentteja, jotka ilmentävät dekriminalisointidiskurssia, ei ole aineistossa montaa kappaletta, ja kuuluvat riski- ja moraalidiskurssien vastadiskurssien lailla selkeään vähemmistöön aineistossa. Kommenteissa korostuu etenkin se, kuinka seksityön kriminalisoinnin ei nähdä ratkaisevan ongelmia, vaan päinvastoin pahentavan niitä.

[...]Ja vielä kaikkein vähiten minä tulen ikinä ymmärtämään sitä, että mitähän ihmettä jotkut kuvittelevat seksin myynnin tai yhtään sen enempää ostamisen kriminalisoinnilla saavutettavan? Se laittomaksi tekeminen pahentaa käytännössä joka ikistä seksityön lieveilmiötä. Se laittomuus ajaa sen maan alle, se ajaa sen rikollisten käsiin, se lisää valtavasti seksityöhön kytkeytyvää ihmiskauppaa, se heikentää seksityössä olevien turvallisuutta ja kaiken lisäksi se ei käytännössä vähennä sitä seksin myyntiä eikä ostoa yhtään. Sillä kieltämisellä - oli se sitten osto tai myynti - ei yksinkertaisesti saavuta mitään positiivista.”

(Kommentoija 13)

Kaikenlaisen seksityön haukkumisen, ja kieltämisen ohella, on hyvä muistaa, että mitä laittomampaa se on. Sitä vähemmän heitä kukaan suojelee.”

(Kommentoija 79)

Kommenteissa keskeiseksi nousee se, kuinka kriminalisointi johtaa lieveilmiöiden kuten ihmiskaupan ja rikollisuuden, lisääntymiseen, eikä vähennä seksityön määrää. Ne argumentoivat myös, että kriminalisointi vaarantaa seksityöntekijöiden turvallisuuden ja tekee avun hakemisesta vaikeampaa. Samankaltaisia rinnastuksia tehdään päihdepolitiikkaan liittyen:

Näin se on. Todettakoon, että sama pätee päihteiden kriminalisoinnin kanssa, kaikki lirveilmiöt pahenevat ja ongelmat lakaistaan maton alle.

(Kommentoija 14)

Diskurssi pyrkii siirtämään keskustelua pois yksinkertaistavasta moralisoinnista ja tuomaan tarkasteluun rakenteellisen näkökulman, jossa keskitytään lainsäädännön vaikutuksiin yksilön oikeuksiin ja turvallisuuteen. Tämä diskurssi heijastaa seksiposiitivisen feminismin ajatuksia, jotka keskittyvät seksityöntekijöiden toimijuuden ja autonomian tukemiseen sekä syrjäyttävien rakenteiden purkamiseen. Seksiposiitivinen feminismi painottaa myös lainsäädännön roolia mahdollistajana – ei estäjänä – seksityöntekijöiden oikeuksien toteutumisessa.

Samalla dekriminalisointidiskurssi tuo esiin, kuinka kriminalisointi toimii osana valtarakenteita, jotka kontrolloivat erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien yksilöiden elämää. Kriminalisointi ei ole neutraalia, vaan se kytkeytyy valtaan ja vallankäyttöön, jossa tiettyjen ryhmien toimijuutta rajoitetaan ja heidän oikeutensa asetetaan toissijaisiksi. Tämä diskurssi nostaa näkyväksi rakenteet, jotka ylläpitävät seksityöhön liittyvää stigmaa ja estävät sen normalisoinnin osana laajempaa työoikeudellista ja yhteiskunnallista keskustelua.

5.4 Talousdiskurssi

Lailliseksi vaan. Verot valtion kassaan

(Kommentoija 95)

Talousdiskurssissa kommentoijat tarkastelevat seksityötä ennen kaikkea välineellisesti ja kansantaloudellisena kysymyksenä. Toisin kuin moraalidiskurssissa, talousdiskurssissa ei nähdä seksityöhön liittyvää moraalista ongelmaa, kunhan seksityöntekijä maksaa työstään veronsa. Kommentoijat esittävät, että seksityön laillistaminen kasvattaisi verotuloja, joilla olisi merkittävä yhteiskunnallinen hyöty. Seksityön hyväksyttävyyys määrittyy tässä diskurssissa pitkälti sen tuottaman taloudellisen hyödyn kautta, jolloin työ muuttuu kansantaloudelliseksi kysymykseksi, ja valtion rooli korostuu taloudellisen hyödyn tavoittelijana.

En vastusta prostituutiota kunhan verot ym. hoidetaan [...].

(Kommentoija 48)

Hatunnosto Annalle siitä, että huolehtii sääntillisesti verot ja muut yrittämisen maksut.

(Kommenttija 48)

Useampi kommenttija ilmaisee arvostusta keskustelun keskiössä olevaa Annaa kohtaan siitä, että hän maksaa veronsa työstään ja toimii esimerkillisenä kansalaisena täyttäessään yhteiskunnan odotukset tuottavana jäsenenä. Talousdiskurssissa seksityö asetetaan moraalisesti neutraaliin asemaan, kun se tuottaa yhteiskunnallista hyötyä. Eräs kommenttija vastaa dekriminointidiskurssia edustavaan kommenttiin seuraavanlaisesti:

Kommentistasi jäi myös pois vielä tärkeä näkökohta, jonka 'Anna' nosti esiin: hän maksaa todella paljon veroja. Seksityön helpottaminen olisi siis kansantaloudellisesti järkevää.

(Kommenttija 18)

Kommenttija yhtyy mielipiteeseen siitä, että seksityö täytyisi dekriminoida, mutta kokee tarpeelliseksi nostaa keskiöön sen, kuinka kansantalous voisi tästä hyötyä. Talousdiskurssi erottuu muista diskursseista siinä, että huomio keskittyy valtion taloudelliseen etuun eikä niinkään seksityöntekijän asemaan tai hänen hyvinvointiinsa. Kommenttien perusteella verotulojen kasvu oikeuttaa seksityön laillistamisen; tämä välineellinen näkökulma erottaa talousdiskurssin esimerkiksi moraal- ja dekriminointidiskursseista, joissa eettiset arvot ja työntekijöiden turvallisuus ja oikeudet ovat keskiössä. Talousdiskurssi heijastelee uusliberalistista ajattelutapaa, jossa valtion ja kansalaisten hyväksyttävyyttä määrittävät pitkälti heidän taloudellisen hyötynsä kautta.

Talousdiskurssi paljastaa kuitenkin myös jännitteen valtion roolissa seksityöhön liittyen, mikä näkyy seuraavassa kommentissa:

Nämä lakiin kirjatut rajoitukset ovat jo pidemmän aikaa ihmetyttäneet. Miten voi olla mahdollista, että valtio samaan aikaan haluaa hankaloittaa toimintaa erilaisilla absurdeilla rajoituksilla, mutta on samaan aikaan käsi ojossa keräämässä veroja? Eikä verottaja tässä nimenomaan hyödy jonkun toisen seksityöstä, ja eikö se ole kiellettyä?

(Kommenttija 82)

Tämä kommentti tuo esiin ristiriidan valtion suhtautumisessa seksityöhön ja osallistuu siten talousdiskurssiin, mutta samalla kyseenalaistaa sen oikeutusta: valtio hyötyy seksityön verotuloista mutta samanaikaisesti rajoittaa työtä lainsäädännöllä. Kriittisen diskurssianalyysin

avulla voidaan tulkita, että kommentissa haastetaan valtiomoraalinen logiikka: kuinka valtio voi oikeuttaa verotulojen keräämisen seksityöstä, jos samalla sen harjoittamista hankaloitetaan? Tämä asettaa valtion taloudelliset edut ja seksityöhön kohdistuvat rajoitukset ristiriitaiseen valoon.

Talousdiskurssi uusintaa käsitystä taloudellisesti hyödyllisestä kansalaisuudesta, jossa yksilön arvo määräytyy hänen yhteiskunnalle tuottamansa taloudellisen hyödyn kautta. Annan esimerkillinen veronmaksu herättää arvostusta, ja hänet nähdään "mallikansalaisena" juuri taloudellisen kontribuutionsa vuoksi. Tämä hyötyperustainen kansalaisuuskäsitys ylläpitää kuvaa yksilöistä, joiden arvo yhteiskunnassa määräytyy sen mukaan, miten paljon he tuottavat taloudellista hyötyä valtiolle. Kriittisen diskurssianalyysin näkökulmasta tämä osoittaa, kuinka talousdiskurssi uusintaa uusliberalistista logiikkaa, jossa kansalaisten arvoa ja toimia mitataan hyötyperusteisesti verotulojen ja markkinalähtöisen tehokkuuden kautta.

Lopulta talousdiskurssi hyväksyy seksityön siinä tapauksessa, että sen yhteiskunnallinen hyöty valtion kassalle toteutuu. Seksityöntekijän henkilökohtainen asema ja kokemukset jäävät toissijaisiksi, ja työ hyväksytään välineellisistä syistä valtion taloudellisten etujen nimissä. Tämä taloudellinen oikeutus erottaa talousdiskurssin muista diskursseista ja paljastaa sen ristiriidan, jossa valtion moraalinen asema ja taloudellinen hyöty asetetaan vastakkain.

6 Lopuksi

Tässä kandidaatintutkielmassa olen tutkinut sitä, minkälaisia diskursseja esiintyy seksityöhön liittyvässä kommentoinnissa. Tutkielman aineistona oli Ylen seksityötä käsittelevän artikkelin 184 kommenttia. Kyseisen aineiston pohjalta muodostin neljä diskurssia; riskidiskurssin, moraalidiskurssin, dekriminisoitidiskurssin sekä talousdiskurssin. Riskidiskurssissa ja moraalidiskurssissa ilmenivät myös näitä ilmentäville puheenvuoroille vastadiskursseja.

Tutkielman keskeinen havainto on se, että riskidiskurssi ja moraalidiskurssi dominoivat aineistoa, kun taas dekriminisoitidiskurssi ja vastadiskurssit jäivät selkeästi vähemmistöön. Riskidiskurssi keskittyy seksityön vaaroihin ja siihen liittyvään oletettuun haavoittuvuuteen, usein ilman erottelua pakotetun ja vapaaehtoisen seksityön välillä. Yhteys radikaalifeministiseen näkökulmaan on siis selkeä, vaikka kommentoijat tuskin identifioituisivat radikaalifeministeiksi. Moraalidiskurssi puolestaan lähestyy seksityötä moraalisenä ongelmana, jossa seksityön nähdään uhkaavan perinteisiä sukupuoli- ja yhteiskuntanormeja. Molemmat diskurssit uusintavat seksityöhön liittyvää stigmaa ja marginalisoivat seksityöntekijät. Dekriminalisointia ja seksityöntekijöiden oikeuksia puolustavat näkemykset puolestaan ilmentävät seksiposiitiivisen feminismin aatteita. Nämä asenteet olivat kommenteissa vähemmän edustettuina, mikä kertoo siitä, että seksityön normalisointi ja sen näkeminen osana laajempaa työoikeudellista ja yhteiskunnallista keskustelua on edelleen vaikeaa.

Talousdiskurssi erityisesti paljastaa yhteiskunnan välineellisen suhtautumisen seksityöhön. Uusliberalistinen ajattelutapa näkyy siinä, kuinka seksityö hyväksytään osaksi yhteiskuntaa vain, jos se tuottaa verotuloja ja taloudellista hyötyä. Samalla valtio suhtautuu seksityöhön kaksinaismoralistisesti: se hyötyy sen verotuloista mutta rajoittaa sen harjoittamista. Tämä paljastaa syvemmän jännitteen modernin hyvinvointivaltion ja yksilön oikeuksien välillä, jota myös Oikeus työhön -kansalaisaloitteen laatijat kritisoivat lakimuutosehdotuksissaan.

Radikaalifeminismin ja seksiposiitiivisen feminismin vuoropuhelu tarjoaa arvokkaita näkökulmia siihen, mistä nämä asenteet kumpuavat, ja kuinka niitä voidaan läheteä purkamaan. Tutkielma osoittaa, että radikaalifeminismin ja seksiposiitiivisen feminismin välinen jännite heijastaa seksityöhön liittyvän keskustelun syvää ideologista jakautumista. Tämä jännite ei ainoastaan vaikuta siihen, miten seksityöstä puhutaan, vaan myös siihen, millä tavoin aihe näkyy lain-

säädännössä ja yhteiskunnallisissa asenteissa. Seksiposiitivisen feminismin korostama toimijuus ja oikeuksien vahvistaminen tarjoavat välineitä haastaa julkisen keskustelun leimaavat piirteet. Tämä näkökulma osoittaa dekriminalisoinnin potentiaalin edistää yhteiskunnallista tasa-arvoa ja vähentää seksityön ympärillä olevia haitallisia asenteita.

Seksityö on lopulta monimuotoinen ja moniulotteinen ilmiö, jota ei voi supistaa yksinkertaisiin narratiiveihin. Se on tapa ansaita elantonsa, mutta se voi myös olla tunnettyötä, kehollista työtä, kutsumusammatti tai paras vaihtoehto olosuhteet huomioiden, oman seksuaalisuuden ilmaisua ja jopa poliittista toimintaa – riippumatta siitä, kokeeko seksityöntekijä työnsä poliittisena (Smith & Mac, 2018, 5-9). Seksityön henkilökohtainen ja yhteiskunnallinen merkitys vaihtelee tekijänsä mukaan, mutta julkisessa keskustelussa tämä moniulotteisuus tyypistyy usein yhdeksi tarinaksi: joko uhrinarratiiviksi tai yksinkertaistavaksi moraaliväittelyksi.

Seksityöhön kohdistuva stigma ja moralisoiva suhtautuminen kertovat laajemmasta kyvyttömyydestä kohdata moninaisuutta ja hyväksyä marginaalissa olevien ryhmien toimijuutta. Tämä näkyy myös muissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä, kuten sukupuolivähemmistöjä, maahanmuuttajia tai päihteiden käyttäjiä koskevissa keskusteluissa, joissa moraalit usein asetetaan käytännön ratkaisujen edelle. Seksityön dekriminalisointi ei ole ainoastaan seksityöntekijöiden oikeuksia koskeva kysymys, vaan se haastaa laajemmin ne valtarakenteet, jotka ylläpitävät stigmaa. Tämä tukee Abel & Fitzgeraldin (2010a) näkemystä siitä, kuinka dekriminalisointi voi auttaa purkamaan yhteiskunnallista stigmaa seksityön ympärillä ja näin myös pureutua sitä ylläpitäviin yhteiskunnallisiin valtarakenteisiin.

Seksityöhön liittyvä stigma ei ole syntynyt tyhjiössä, vaan se on kehittynyt lainsäädännön ja kulttuuristen muutosten mukana. Analyysi osoittaa, että stigma ja seksityötä rajoittava lainsäädäntö ovat symbioottisessa vuorovaikutuksessa ja vahvistavat toisiaan. Yhteiskunnallinen stigma ylläpitää tiukkaa lainsäädäntöä, joka työntää seksityötä syvemmälle marginaaliin ja vaikeuttaa sen turvallista harjoittamista. Samaan aikaan lainsäädäntö puolestaan vahvistaa stigmaa, koska seksityö näyttäytyy rikollisena ja normista poikkeavana toimintana. Tämä itseään vahvistava kierre vaikeuttaa keskustelua lainsäädännön muutoksista ja estää seksityöntekijöiden aseman parantamista. Tämän kierteen vaikutukset näkyvät myös suoraan seksityöntekijöiden arjessa. Nykyinen lainsäädäntö marginalisoi seksityöntekijät ja tekee heidän työnsä näkyväksi tuomisen riskialttiiksi. Tämä estää seksityöntekijöitä hakemasta apua, vaatimasta oikeuksiaan tai toimimasta turvallisissa olosuhteissa. (Comte, 2014; Kontula, 2008; Vuolajärvi, 2016.)

Tällainen tilanne ei ainoastaan aseta seksityöntekijöitä vaaraan, vaan myös normalisoi yhteiskunnan syrjiviä rakenteita, joissa tietyt ryhmät – erityisesti sukupuolivähemmistöt, kansalliset ja etniset vähemmistöt – nähdään yhteiskunnallisen kontrollin kohteena.

Yksi jatkotutkimusehdotus olisikin seksityöntekijöiden haavoittuvaisuuden tarkastelu intersektionaalisesta näkökulmasta. Analyysi voisi tuoda esiin, miten seksityöntekijöiden marginaalinen asema muodostuu eri alistuksen akselien, kuten sukupuolen, luokan, etnisyyden ja seksuaalisen suuntautumisen, leikkauspisteessä. Tällainen lähestymistapa voisi syventää ymmärrystä siitä, miten yhteiskunnalliset valtarakenteet vaikuttavat seksityöntekijöiden kokemuksiin ja asemaan sekä miten nämä kokemukset näkyvät julkisessa keskustelussa. Intersektionaalinen tarkastelu mahdollistaisi myös sukupuolivähemmistöihin ja etnisiin vähemmistöihin kuuluvien seksityöntekijöiden äänen huomioimisen, mikä osaltaan voisi auttaa purkamaan heidän kohtaamaansa stigmaa ja marginalisaatiota.

Kun tarkastellaan tutkielmassa esiin nousevia diskursseja sekä niiden yhtäläisyyksiä aiempaan tutkimukseen seksityöhön liittyvistä asenteista, ei ole kovin yllättävää, ettei Oikeus työhön -aloite kerännyt tarpeeksi allekirjoituksia edetäkseen eduskunnan käsittelyyn. Ilmeistä on se, että kansalaisaloite herätti paljon keskustelua aiheen tiimoilta. Kirjallisuuden sekä seksityöntekijöiden kokemusten perusteella dekriminointi on kuitenkin paras ratkaisu seksityöhön liittyviin ongelmiin, sillä se pureutuu suoraan stigmaa ylläpitäviin rakenteisiin. Tätä näkökulmaa etenkin dekriminointidiskurssia edustavat kommentit ilmensivät myös aineistossa. Dekriminalisoinnilla voidaan poistaa seksityöhön liittyvä rikollisuuden ja vaarojen kierre, joka syntyy lainsäädännön tiukoista rajoituksista. Kansainväliset esimerkit, kuten Uuden-Seelannin malli, osoittavat, että dekriminointi vähentää seksityöntekijöiden kohtaamia riskejä, parantaa heidän mahdollisuuksiaan toimia turvallisesti ja avaa heille tilan vaatia oikeuksiaan. Kuten todettu, se mahdollistaa myös yhteistyön viranomaisten kanssa, mikä auttaa torjumaan ihmiskauppaa ja muita rikollisia ilmiöitä, joita tiukka sääntely pahentaa. Dekriminalisointi siis parantaa eniten haavoittuvassa asemassa olevien seksityöntekijöiden, eli etenkin paperittomien ja vähemmistöihin kuuluvien naisten, asemaa. (Abel & Fitzgerald, 2010b; Kontula, 2008.)

Dekriminalisointi on kuitenkin vain yksi askel kohti laajempaa yhteiskunnallista muutosta, jossa seksityöntekijöiden ääni tunnustetaan ja heidän kokemuksensa otetaan keskustelun keskiöön. Smith & Mac (2015, 214) huomauttavat, ettei dekriminointi yksinään riitä purkamaan valtarakenteita, vaan stigmaan täytyy pureutua kaikilla tasoilla. Kuten Kontula

(2008) esittää, seksityöntekijät ovat parhaita asiantuntijoita määrittelemään oman työnsä riskit ja mahdollisuudet, mutta heidän äänensä puuttuu edelleen suurelta osin julkisesta keskustelusta. Tämän tutkielman aineistona toimi kommenttiosio artikkelista, joka käsitteli seksityöntekijän, Annan, henkilökohtaisia kokemuksia työstä. Artikkelin herättämässä kommentoinnissa Annan omat näkemykset ja kokemukset kuitenkin sivuutettiin nopeasti, ja keskustelu siirtyi hyvin yleisiin, usein moralisoiviin tai leimaaviin näkökulmiin seksityöstä. Tämän tutkielman perusteella on selvää, että seksityöntekijöille tulee antaa tilaa puhua itse omasta työstään ja kokemuksistaan ilman, että heidän toimijuuttaan kyseenalaistetaan tai heidän narratiiviansa määritellään ulkopuolelta.

Lähteet

- Abel, G., & Fitzgerald, L. (2010a). Decriminalisation and stigma. Teoksessa G. Abel, L. Fitzgerald, C. Healy, & A. Taylor (Toim.), *Taking the crime out of sex work: New Zealand sex workers' fight for decriminalisation* (ss. 239–258). Policy Press. <https://doi.org/10.56687/9781847423351>
- Abel, G., & Fitzgerald, L. (2010b). Risk and risk management in sex work post-Prostitution Reform Act: A public health perspective. Teoksessa G. Abel, L. Fitzgerald, C. Healy, & A. Taylor (Toim.), *Taking the crime out of sex work: New Zealand sex workers' fight for decriminalisation* (ss. 217–237). Policy Press. <https://doi.org/10.56687/9781847423351>
- Amnesty International. (2016). Amnesty International publishes policy and research on protection of sex workers' rights. Amnesty International publishes policy and research on protection of sex workers' rights. Viitattu 22.11.2024. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/05/amnesty-international-publishes-policy-and-research-on-protection-of-sex-workers-rights/>
- Comte, J. (2014). Decriminalization of Sex Work: Feminist Discourses in Light of Research. *Sexuality & Culture*, 18(1), 196–217. <https://doi.org/10.1007/s12119-013-9174-5>
- Fairclough, N. (2013). Critical discourse analysis. Teoksessa *The Routledge handbook of discourse analysis* (ss. 9–20). Routledge.
- Hallituksen esitys. (2005). Hallituksen esitys Eduskunnalle kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen ihmiskauppaa ja maahanmuuttajien salakuljetusta koskevien lisäpöytäkirjojen hyväksymisestä ja niiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä laeiksi rikoslain 20 luvun ja järjestyslain 7 ja 16 §:n muuttamisesta 221/2005. Viitattu 2.12.2024. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2005/20050221.pdf>

- Jeffreys, S. (2009). *The industrial vagina: The political economy of the global sex trade*. Routledge.
- Jokinen, A., Juhila, K., & Suoninen, E. (2016). *Diskurssianalyysi: Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Vastapaino.
- Kansalaisaloitepalvelu. (2024). Kansalaisaloite seksuaalipalvelujen myymistä ja ostamista säätelevän lakikokonaisuuden muuttamiseksi. Viitattu 3.11.2024. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/13300>
- Kesler, K. (2002). Is a Feminist Stance in Support of Prostitution Possible? An Exploration of Current Trends. *Sexualities*, 5(2), 219–235. <https://doi.org/10.1177/1363460702005002005>
- Kontula, A. (2008). *Punainen eksodus. Tutkimus seksityöstä Suomessa*. LIKE.
- Koskela, M. (2015). *Se on työtä vaan: Seksityöntekijänä suomalaisessa yhteiskunnassa—Vapaaehtoisesti seksityötä tekevien suomalaisnaisten kokemuksia*. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Sukupuolentutkimus.
- Lehti, M., & Aromaa, K. (2002). *Naiskauppa, laitton siirtolaisuus ja Suomi: Nykytilanne, lainsäädäntö ja tutkimuslähteet*. Oikeuspoliittinen Tutkimuslaitos.
- Lehtikanto, K. (2023). *Tyttö joka sai kaulapannan*. Werner Söderström Ltd.
- Marttila, A.-M. (2009). *Suomalainen keskustelu rajat ylittävstä prostituutiosta*. Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Näre, S., & Ronkainen, S. (2008). *Paljastettu intiimi: Sukupuolistuneen väkivallan dynamiikka*. Lapin yliopistokustannus.
- Paukkeri, M. (2024). Anna tekee pornoa, myy puhelinseksiä ja tapaa asiakkaita ympäri maailmaa – tienaa muhkeita summia. *Yle Uutiset* 14.9.2024. Viitattu 29.10.2024. <https://yle.fi/a/74-20110727>

- Skaffari, P. (2010). *Rajat ylittävä prostituutio: Tutkimus naisten kokemuksista pohjoisen itä-prostituutiosta*. Lapin yliopistokustannus.
- Smith, M., & Mac, J. (2018). *Revolting Prostitutes: The Fight for Sex Workers' Rights*. Verso Books.
- Souri, K. (2024). Seksiposiitivisuus viekoittelee tyttöjä pornobisneksen raaka-aineeksi. *Helsingin Sanomat* 10.11.2024. Viitattu 18.12.2024. <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000010816327.html>
- Srinivasan, A. (2022). *The right to sex*. Bloomsbury Publishing.
- Tolkki, K. (2024). Keskustanuorten ehdotus seksityöstä saa tyrmäyksen, PS-Nuoriso: Ratkaisu ei ole bordellien perustaminen maaseudun idylliin. *Yle Uutiset* 5.5.2024. Viitattu 18.12.2024. <https://yle.fi/a/74-20087137>
- Vuolajärvi, N. (2016). Ihmiskaupanarratiivit ja seksityön todellisuus. *Sosiologia*, 53(3), 318–324.
- Wardlow, H. (2004). Anger, Economy, and Female Agency: Problematizing “Prostitution” and “Sex Work” among the Huli of Papua New Guinea. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 29(4), 1017–1040. <https://doi.org/10.1086/382628>
- World Health Organization. (2012). *Prevention and treatment of HIV and other sexually transmitted infections for sex workers in low- and middle-income countries: Recommendations for a public health approach*. World Health Organization. Viitattu 9.12.2024. <https://iris.who.int/handle/10665/77745>
- Yle. (2024). *Keskusteluohje*. Viitattu 29.11.2024. <https://yle.fi/aihe/a/20-284102>